

BAJA ÉS VIDÉKE

Szerkesztőség, kiadóhivatal és nyomda:
P a l á n k a, F ő - u t c z a 281. szám.
Megjelenik minden vasárnap reggel.
Egyes szám ára 4 fillér.

Feladó szerkesztő:
C s e r n i c s e k I m r e
Szerkesztő: Rothschild Zsigmond

Előfizetési ár:
Egész évre . . . . . 6— K
Fél évre . . . . . 3— K
Amerikába egész évre . . . . . 8— K
Nyitólír sora 30 fillér.

Az ételmérgezésekről.

Az ételmérgezés gyakran veszélyezteti egészségünket. Nem azokról az ételmérgezésekről lesz itt szó, amelyeket oly anyagok okozhatnak, amelyekről előre tudjuk, hogy ártalmasak, mint például a mérges gomba, az ópium, a szeszes italok és a többi, hanem azokról, amelyeknek évezte után rendszerint mérgezési tünetek nem mutatkoznak.

Gyomrunk emésztőképessége sok esetben megvéd bennünket a fertőzések ellen, csakhogy mégsem minden ártalmas bacillust, amely gyomrunkba került, elpusztítani. Igaz, hogy szerep jut az ellenálló képességnek is, mert megeshetik, hogy nagyobb társaság egy és ugyanazon ételből eszik és csak egy két ember betegszik meg tőle. A rothadás baktériumával szemben nagyobb ellenállást fejthetünk ki. Hányaa szeretik például a napokig rothadásnak kitélt húst, vagy a túlságosan érett, tehát rothadó állapotban levő sajtot és csak aránylag ritkán történik baj. Veszedelemmel jár a kolbászmérgezés, amelynek bacillusa (bacillus botulinus) nemcsak rosszullétet, hanem néha halált is okoz. Hal husa, valamint az osztriga is okozhat halállal járó fertőzést, az utóbbi különösen akkor, ha hosszabb ideig fertőzött vízben volt. Egyes ritka esetekben ételmérgezést idézhet elő a huskonzerv is. Utás következtében megsérülhet a bádokópénye, talán csak tűszúrásnyi helyen keresztül betegséget okozó bacillus hatolhat az ételbe. Mentől régebb a konzerv, annál nagyobb a valószínűsége annak, hogy bádogja megsérüljön. Órizkednünk kell attól a konzervtől is, amelynek bádogja az ételben képződött rothadási gázok következtében kidomborodik.

A husmérgezés ellen nem nehéz a

védekezés, melynek egyik módja a hatóság ellenőrzés (vágóhídi, állatorvosi felügyelet), amely annyira amennyire megvéd bennünket a hus betegítő hatása ellen. A másik módja a védekezésnek abban áll, hogy a húst, illetőleg az állat egyes szerveit (tüdő, máj, vese, velő) nagyobb hőfoknak tesztjük ki, azaz főzésnek, sütésnek, párolásnak vetjük alá. Ezzel elpusztíthatjuk a fertőző csirákat. Tekintettel arra, hogy a nyers, illetőleg angolosan készített hus fertőzést okozhat, legjobb, ha ezt asztalunkról száműzzük. A husmérgezés kikerülésében sokszor segítségünkre van szlagási szervünk. De miután ez érzékszervünk nem egészen megbízható, célszerű, hogy a gyanus ételből vagy semmit vagy csak keveset együnk. Ezért ne együnk — különösen nyáron — sok hideg húst és tartózkodjunk sok szardínia élvezetétől.

Vidám esetek

A legjobb. — Természettudomány. — Szórazokozás.

A házaló sorra kinálja az áruit Nadrágtartól borkötésű roteszig mindene van. De sehogy sem akad vásárlóra. Hiába dicséri a portékáit a legnagyobb zsebkéssel, hiába esküszik összes felmenő őseire, hogy soha ennél különbet, jobbat nem adtak még el: senki seki sem vesz tőle. Végre elővesz a zsebéből egy kis dobozt és odaforel egyik urhoz:

— Kérem szépen — egy nagyszerű türelmi-játékom van. Két óráig is eltart, amíg egyszer meg tudja csinálni.

— Köszönöm — feleli az illető ur — nincs szükségem rá. Mult héten vezettem be a telefont.

A háziasszony kitűnő viszonyban van a természetrajzzal, úgy látszik kisleány korában nagyon szorgalmas tanuló volt. Ezt bizonyítja ez a kis eset is. A falusi parasztasszony, mint rendesen elhozta a tojászállítmányát. A cseléd beviszi megmutatni a nagyságos asszonynak. De az urnő nincs meglepedve:

— Ejnye — mondja, de kicsinyek ezen a tojások. Kérem mondja meg annak az asszonynak, hogy máskor hagyja tovább rajta ülni a tyukokat.

A hivatalfőnök ur már egész délelőtt keresi a szemüvegét. Mikor aztán egy pillanatra kimegy a szobából, egy fiatal embernek, aki még alig egy-két napja van ott, valami dolga akad a főnök íróasztalán. Egy nagy csomó aktát emel fel hát látja, hogy ott fekszik a szemüveg.

—No, tessék — mondja egyik kollégájához — hisz itt van a szemüveg, amelyet a főnök ur már egész délelőtt keres.

— Kérem hagyja ott — mondja a kolléga, — hisz ez a főnök ur kedvenc foglalkozása.

Steckenpferd

liliumtejszappan

Bergmann & Co. Teschen a. Elbe.
elérhetetlen hatás széplők eltávolítására és nélkülözhetetlen szer arc és bőrápolásra, mit számtalan elismerővélel bizonyíthatunk. Gyógytárakban, drogeriákban, illatszert és fodrász üzletekben 30 fillérért kapható. Szintugy pártalan hatású női kézápolószert a Bergmann „Manera” liliumkrémje, mely tubusokban 70 fillérért mindenütt kapható.

SIROLIN „ROCHE“-t használjunk légzőszerveink védelmére

Mi a Sirolin „Roche“?

A Sirolin „Roche” oly gyógyszer, amely tudományosan alapon jól emészthető, nem izgató Guszjacolcsapadékból állítatik elő és a Guszjacolnak csak jótekonny hatású alkotórészt tartalmazza. Célzszerű összetétele és kitűnő mellékhatalmérsége mellett, ki tűnő izt és étvágygerjesztő is lévén, az összes orvosok rokonszenvét megnyerte.

Ki használja a Sirolin „Roche“-t?

Mindenki mint óvatossági kurát a légzőszervek megbetegedése ellen. **Kisbajások** és olyanok, akik krónikus tüdőhuruban szenvednek. **Tüdőbajások** és asztmatikusok megkönynyebbülései és étvágygerjesztésül. **Levegőszervek** javulás és erősödés céljából **szereplésük**, mirigyiriganyales gyermekek szem- és orrhurutások, hörghurutások sikeresen használhatják.

Mi a Sirolin „Roche“ hatása?

A Sirolin „Roche” megrövidíti a gyógyulást elősegíti a váladékeltávolítást, megszünteti köhögésséget, eljelli izadást és lázt, a légzőszerveknek ellenálló erőt ad. Penti tulajdonságai folytán óvatossági kurákra van predestinálva. A Sirolin „Roche” elősegíti az emésztést és ezzel javítja az erőtállapotot, gyarapítja a testulót és a jó közérzet-

A gyógytárban határozottan Sirolin „Roche“-t kérjünk és gondunk legyen arra, hogy háziigógytárunkból sohasem hiányozzék egy üveg Sirolin „Roche“.

Hirek.

A Tisza halottja. Zentáról jelentik: Az alsórákparton a Tisza hullámai egy hullát vetettek fel. A rendőrség megállapította, hogy Kókai Géza tizenhat éves tanuló holtteste, a ki még július 20 án csónakázás közben a Tiszába fullt.

A kuruzslás áldozata. Hogy mennyire bizik még a mai napság is az egyszerű tudatlan nép a kuruzslókban, felcsereklén, élénken bizonyítja szegény Acsanszki Triva kulai szabómester tragikus végzete. A szerencsétlen ember, aki egyik lábán amugy is sántított f. hó 1-én leest a padlásról és a bal lábát a bokában letörte. Hozzátartozói Ószivácról egy Pavkov nevű kuruzslót hozattak, aki a törött lábat anélkül hogy a nyilt sebet, kimosta, és a törött csontrészeket összeillesztette vo'na egyszerűen bekötözte. A szabó állapota ilyen kezelés mellett természetesen napról-napra rosszabodott és csak 20-án, amidőn már tatenus (meregőrcs) vett rajta erőtt, hiva'tak hozzá orvost; de ekkor már az orvosi tudomány tudomány sem segíthetett rajta és két napi kínlődás után meghalt. Holttestét mult hó 30-án a kir. ügyészség rendelkezése fölbontták a kuruzsló ellen pedig megtették a följelentést. Reméljük, hogy el fogja nyerni méltó büntetését.

Psylander Valdemár neve ma az egész világon, ahova csak a csodás bioskop bevonult, jól ismert. Érdekes, hogy ez a dán Adonisz ezelőtt nehány évvel még énekes bonvivant volt Kopenhágában havi 400 K fizetéssel. Ma mint mozi-színész évi kétszázezer koronára rúg a jövedelme. De fejedelmi módon is él Psylander. Pompás világa van Kopenhága legelőkelőbb negyedében, s valóságos kis sport-telepe, mert kitűnő sportember is a népszerű mozi-színész. Látnak máj — a vásznon — egyik ház tetejéről a másakra át-sétálni drótkötélen, viharos tengeren úszni, vakmerő fejeseket ugrani, szédítően merész lovasbravurokat és egyéb sport kunsztokat elkövetni. — Ezeket pedig alaposan gyakorolni kell és Psylander bizony sokat »dolgozik«. Psylander pár év mulva, amikor a Nordisk-filmgyárral kötött szerződése lejár, világkörüli vendég-szereplési utra indul még pedig mint — operaénekes. Csak el ne érje őt is Asta Nielsen végzete, ki személyes megjelenésével egy csomó bámulóját kiábrándította. Igaz, hogy egy vigasztalása akkor is marad: A nagy emberek közéről nézve mindig vesztenek a nagyságukból.

Megmérgezett (?) footballisták. A szabadkai »Bácska« m. vasárnap Győriött az ottani Egyetértés tornaosztályával mérkőzött és vereséget szenvedett. E vereséget annak tulajdonítják, hogy a Fehér Hajó szállóban elköltött vacsorától éjjel erős gyomor görcsöt kaptak a bácskaiak és még játék közben is többen közülök rosszul lettek, úgy hogy néhányuknak ki

kellett állni. A »Bácska« írásbeli panaszt intézett Sugár Istvánhoz, a mérkőzés bírójához, óvást emelt a szövetségnél, sőt büntetőfeljelentést is szándékozna tenni a győri vendéglős ellen aki játékképtelenné tette a »Bácska« labdarúgót.

A József főherceg Szanatorium Egyesület nagy koncepciójú tervet való-sított meg a közelmúlt napokban. Megá-pította, életbehívta az első magyar iskola-szanatoriumot, amelyben gyenge, vézna, tüdőbajra hajlamos középiskolai tanulók nyernek elhelyezést. Alig pár hete, hogy a felejthetetlen emlékéü Korányi Frigyes sirba szállt. Ő hirdette a külföld világneves jelsei mellett azt a tudományos tant, hogy »a tüdővész a 15—30 életév között támad.« Ha tehát az öidőkli baj keletkezése ebbe az időbe esik, akkor mindazokra, akik a tüdővészellenes küzdelem intéző osztályosai, az a kötelesség háramlik, hogy védőpajzsukat azok fölé emeljék, akiket ifjuságuk pirkadásán rohan meg a nyomorúság. A 15-30 év közötti ifjú sereg pedig Magyarországon éppen úgy, mint másutt, az iskola padjai között tölti legnagyobb részét életét. Magyarországon 1912-ben 180 ezer ifjú ült nap-nap után a középiskolákban. Ilyen hatalmas tömegek szorongnak, görnyednek, sápadnak a szel emi proletárságnak ebben a rikló századában órák hosszat, négy fal börtönszoritójában. Évenként ezer csenevész, aszott arcu »érett« ifjút önt ki magából az iskola, akiknek egy negyedét nem a küzdő élet fogadja, hanem akik — a statisztika tanúsága szerint — megsorvasztva, fiatalon és máris öregeen ott kopogtatnak a sanatoriumok kapui előtt.

A külföld már régen felismerte, hogy a tüdőbetegség gyógyítása csak akkor lehet eredményes, ha a betegség bölcsőjét álljuk körül. Ezért alapították a svájci Leyeyssini école sanatoire mintájára az egész művelt nyugaton az iskolaszanatoriumokat, amelyekben az ifjú a sanatoriumi kura mellett tanulmányait tovább folytatja és az év végén rendes vizsgát tesz. Ez az utóbbi adja meg az iskolaszanatoriumok nagy jelentőségét. Hány szülő nem adja gyermekét sanatoriumba, mert nem akarja, hogy a tanév elveszzen. Kár volna a tanévet megszakítani! Kár a vizsgát elhalasztani! És aztán hajra neki — az a különben is gyöngye test hónapokon keresztül forrasztó lázban ég, gyöthődik, kínlődik — a tanévért. És a tanév tény! g nem vész oda, de élvész az egész bimbódzó élet. Ezért van most Svájcban 20, Németországban 33, Angliában 41, Franciaországban 24 iskolaszanatórium. Van minden más államban, a szomszédos Ausztriában három is.

Szemző István

Bácsmege főispánjának installációja látható ma szombaton és holnap vasárnap

az „Urániában“

A képen sok járásunkbeli látható!

Cipőosztály

kiárusítás

Schwarz Gy.

nál Palánka

czipő, uri és női

divatáruház.

Ma szombaton és

holnap vasárnap

szenzációs ujdonság

az

Apollóban

„Quo Vadis“

2500 méter

El ne mulassza

megttekinteni!

Egy suszterinas kalandos utazása. Szekszárdról jelentik, hogy a minap az egyik Kaposvárra érkező vonat szeneskocsijáról egy szepegő fiut szállított le a rendőrség. A fiu, a ki cipészinas, Bajáról szökött meg gazdájától és a baja—bátaszék—dombovári vonal szeneskocsiában bujkálva utaztatott ide-oda. A rendőrségen a fiu előadta, hogy Huber Lajos a neve, széki illetőségű, bajai cipészinas. Sirva panaszkolta, hogy napok óta utazik a vonatok szeneskocsijában, hogy atyjához Sziszekre juthasson, mert mestere, Hanák Géza, bajai cipésmester mostohán hánt vele. A fiu apja Sziszeken jómódu földmives. A rendőrségnek csakhamar megérkezett a válasza. A bajai rendőrség azt jelentette, hogy Hanák Géza cipésmester inasa valóban megszökött, de nem Huber Lajosnak, hanem Szvetonovits Dusának hívják. A fiu aki a rendőrségi fogház lakója, elismerte, hogy igazán Szvetonovits Dusán a neve és csak azért mondott hamis nevet, hogy szülei ne tudják meg a szökését.

A méz, mint a patarepedés ellenszere. A méz és viasz sokoldalú használhatósága ismét szaporodott egygel. A Schweizerische Bienenzeitung legutóbbi száma szerint kitűnő szerének bizonyult a méz és a viasz keverke a lovaknak a patarepedései ellen. A viaszú és a mézet egyenlő arányban lassu tűznél összeolvasztjuk s jól összekeverjük s a melegvízzel alaposan lemosott és megtisztított patát s azon elforduló repedéseket egy ecset segítségével jól bedörzsöljük s a hézagokat kitöltjük. Ismételt használat után a repedések eltűnnek s a pata gyönyörű kinézést nyer.

Hirdetmény.

Van szerencsém Palánka és vidéke n. é. közönségének b. tudomására hozni, hogy **Palánkán, Rákóczi út 278. sz. alatt Poszt-féle házban egy**

úri és női szabó-műhelyt

nyitottam.

Elvállalok szakmámba vágó mindenféle tárgyak elkészítését, egymint: férfii és női ruhákat, costumöket, bluzokat, pongyolákat, princesz-ruhákat sport-ruhákat a lelegegánsabb kivitelben.

Több évi bel és külföldi elsőrendű műhelyekben szerzett tapasztalataim elég biztosíték arra, hogy a legkényesebb igényeket is teljes megelégedésre fogom eszközölni.

A n. é. közönség b. pártfogását kérve, tisztelettel

Stumpf György.

Betörés Bajmokon. Bajmokról jelentik: Az éjszaka eddig még ismeretlen tettesek vakmerő rablást követtek el Bajmok főutcáján. Éjjel után 1—3 óra között betörték Kungl Istvánnak fűszer és rőfös-kereskedésébe. A tolvajok felhasználták az alkalmat, hogy az üzletlajdonos Bécsbe utazott bevásárlás végett s az aszszony egyedül van otthon. A betörők a kamara ajtaját álkulccsal fölnyitották s így a padlásra hatoltak, ahol a plafont a ház utcai falánál átfúrták. A plafonhoz közel levő árut felhúzták a padlásra s az így szabadabb lett polcokon az üzletbe másztak. A szabadabb lett polcokon az üzletbe másztak. Az üzletből azután körülbelül 1500 korona értékű árut feladogattak a padlásra. A jól végzett munka után a kasszát akarták kinyitni. Az így okozott nagyobb zajra azonban Kunglné felébredt és lámpást gyújtott. A betörők világosságot látva, elmenekültek. A zaj így megszűnt és Kunglné rosszat sem sejtve, nyugodtan visszafeküdt aludni. Csak az üzletnyitáskor látta, hogy betörő vendégei voltak. Hala-dékitalanul jelentést tett a csendőrségnek, amely a nyomozást azonnal megindította.

Megégett gyermek. Újvidéken — mint onnan jeleink — Heka Maris piaci árusnő szerdán reggel a piacra ment. Ezalatt öt éves Teréz nevű kis leánya egyedül maradt Kameniczai utca 36. szám alatt levő lakásukban. Gyufát vett elő és az egyik égő gyufától ruhája tüzet fogott. A kis leány fel és alá futkosott a szobába és bizonyára teljesen elég, ha Pecze Jánosné, aki a házban a szomszédos lakásban a jajveszékést meghallotta, az égő faklyát le nem önti vízzel. A kis leányt súlyos égési sebeivel a kórházba szállították, ahol élet és halál között lebeg.

Az utazó kápolna. Browusvilé ben Tezas államban különös templomok szenteltek fel a minap. A templomnak az a czélja, hogy Texas állam Isten háta mögött fekvő falvaiban a vallásosságot istápolja, és alkalmat nyújtson a katolikus lakosságának ájtatosságai elvégzésére. Szt. Péter templomnak hívják az Ur legújabb és legmodernebb hajlékát, mely valójában nem más, mint egy kápolnává átalakított, oltárral ellátott automobil. Az istentiszteletek alkalmával leszerelik az autót, utközben pedig paplakká változtatják át. Az automobil-templom berendezése olyan tökéletes, hogy ünnepi misét is lehet benne tartani. A felszentelésre Brownsville-be özönlött a környék népe s megszemlélte az utazókápolnát, melynek egyébként az a czéja,

hogy a vasuti kocsikban elhelyezett ideiglenes kápolnákat helyettesítse.

Nagy Péter level a hentesboltban. Mint lapoknak Pétervárról jelentik, az ottani hal- és hentesboltokban Nagy Péter sajátkezü leveleire akadtak. A leveleket pakolópapirosnak használták. A különös tény előzményei a következők: Nagy Péter annak idején sokat levelezett Tatistsev gróffal, az urali állami bányák kormányzójával. A gróf a jekaterinburgi levéltárnak, ajándékozta a bányák levelezését. A keze-lőség mostanában eladta az összes aktát, a nélkül hogy átnézte volna, mit is ad el. Az értékes iratokat nyilvános árverésen néhány fillérré vesztegette el. A hentesnek több élelmiszer-, közöttük néhány hentes-boltja van Pétervárott. Egy régiségkutató észrevette a napokban, hogy különös koronával diszitett papirosba csomagolja a segéd a kolbászokat. Megnézte közelebbről az írást és hamarosan rájött, hogy az Nagy Péter czár kezétől származik. Rögtön megkérdezte a tulajdonostól, hogy jutott a nagy-szerű kézirat birtokába. Itt hallotta meg a jekaterinburgi levéltár árverését és néhány fillérré megvette mindazt, a mi a level-tárba az árverés után még megmaradt. A bányák vezetősége néhány fillérré adta el az iratokat és örült, hogy nem kell újabb árverést hirdetnie.

Fegyver a gyermek kezében. Horváth István kulai fiatal gazda tanyáján tegnap a gazdának hat éves Béla nevű fia kezébe vette apjának a vadászfegyverét és ráfogta Margit nevű négy éves kis húgára. A fegyver elsült és a kis leány holtan esett össze. A szülők ellen gondatlanság miatt megindították a vizsgálatot.

A bácskai komlótermés. A bácskai komló a nedves idő dacára is szépen fejlődött, de a nagy viharok több helyeken kárt okoztak. A megyében körülbelül 3000 k. hold földön termelnek komlót. Az árák 300—350 korona mázsánként. Elővételekben 5000 mm. Az idej termének negyedrészre képezte eladás tárgyát. A komló-szedés aug. 15—20. között kezdődik. A megyékben a következő helyeken és holdan-ként a következő községekben termelnek komlót: Petrőc 800, Kiszács 400, Dunagálos 300, Kőlpény 200, Dunacséb 150, Palánka 100, Hódság 75, Boróc 50 Sztapár 40, Paripás 25, Sziberek 5, Madaras 30, Szabadka 30, Baja 5, Nagylény 5, Bácsfeketehegy 10, Bácsalmás 10, Futak 100, Begecs 50, Újvidék 50, Szabalya 15, Tiral 15, Szond 5, Szépliget 15, Parrag 15, Wekerlefalva 5, Zombor 50, Bácskertes 10, Pincéd 50, Urszentiván 20, Sóvé 20, Ókér 15, és Kunbaja 5. Amint ebből kitűnik, a komló termelés megyénkben évről évre nagyobb fejlődést tesz.

Ez az igazi!

„Wagner Hangszer-Király” Budapest, József-körút 15.

Különleges hangszerei a következők:
 Varázsfuola, ajándékkal 4 korona,
 Csodáretrombita vastag rézből 6 korona,
 Tündérharangok, 15 csengő, 8 korona,
 „János vitéz” fuola 1 és 2 korona,
 Varázsgedű, felszereléssel 6 korona,
 Jógásztárogató billentyűkkel 10 korona.

Énekítőgépek, amerikai, tölcsér nélkül!
 Saját javító szakműhelyek!
 A milliónyi, párisi és londoni kiállításokon a cég az első díjakkal lett kitüntetve.
 Fényképes árjegyzék ingyen!
 Óvás! Ügyeljünk a „Wagner” névre és a 15-ös házszámra.

